

Adrodd ar Berfformiad o Fedi 2019 ymlaen

Mae Llywodraeth Cymru, ynghyd â nifer o bartneriaid ac arbenigwyr, wedi cynnal adolygiad sylfaenol o system atebolrwydd ysgolion Cymru.

Daeth yr adolygiad i'r casgliad fod y system bresennol a'i defnydd o fesurau perfformiad yn arwain at nifer o ganlyniadau negyddol anfwriadol, yn cynnwys:

- lleihau dewisiadau o fewn y cwricwlwm;
- ffocws anghymesur ar grwpiau penodol o ddysgwyr;
- meincnodi yn cael ei ddefnyddio i sbarduno cystadleuaeth rhwng ysgolion yn hytrach nag i annog cydweithrediad;
- llwyth gwaith trymach a diangen i athrawon ac eraill o fewn y system, heb arwain at yr effaith neu les angenrheidiol i ddysgwyr; a
- data'n cael ei gyfuno er mwyn atebolrwydd er mai pwrpas creu'r drefn oedd cefnogi *gwella*.

O ganlyniad, derbyniodd ysgolion negeseuon croes ynghylch beth sy'n bwysig o wahanol rannau o'r system. Yn hytrach na rhoi'r ffocws ar ddysgu ac addysgu symudodd y pwyslais tuag at ddiwylliant o gydymffurfio a biwrocratiaeth.

Mewn cyhoeddiad ar y cyd gan **Lywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Estyn**, a anfonwyd at Gadeiryddion Craffu, Cyfarwyddwyr Addysg, Prif Weithredwyr a Chyfarwyddwyr Rheoli'r Consortia Addysg Rhanbarthol ar **16 Gorffennaf 2019**, dywedwyd:

"Mae'n wrthgynhyrchol i ysgolion gael eu rhoi dan bwysau anghymesur ar sail mesurau unigol. Nid yw o fudd i wella ysgolion ac mae perygl iddo danseilio'r newid parhaus mewn diwylliant yr ydym yn gweithio gyda'n gilydd i'w gyflawni. Rydym yn disgwyl i awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol gefnogi ysgolion i wneud penderfyniadau priodol am eu cwricwlwm er mwyn osgoi cyfyngu ar y dewis i ddysgwyr.

Rydym yn gytûn mai dyma'r dull cywir i'w ddilyn ac rydym yn eich cyngori'n gryf i ddefnyddio ystod eang o ddata a gwybodaeth heb eu cyfuno i'ch galluogi i gyflawni eich dyletswyddau wrth adrodd ar berfformiad ysgol. Bydd gwerthuso perfformiad ysgolion unigol yn hytrach na chynhyrchu data agoredig ar lefel awdurdod lleol yn fwy defnyddiol i gefnogi a herio ysgolion unigol gyda'u gwelliant."

Mae'r papur hwn yn egluro'r materion a godwyd yn y datganiad ar y cyd gan Lywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Estyn, a sut y byddwn o bosib yn adrodd ar berfformiad ar draws Gogledd Cymru o fis Medi ymlaen gan gydymffurfio â chanllawiau Llywodraeth Cymru.

Aseidiadau Athrawon (o'r Cyfnod Sylfaen hyd at Gyfnod Allweddol 3)

Cyflwynwyd newidiadau cenedlaethol dros y ddwy flynedd diwethaf yn y modd yr adroddir ar aseidiadau athrawon. Mae hyn yn cefnogi'r amcanion allweddol yn nogfen Llywodraeth Cymru "Cenhadaeth ein Cenedl" trwy sicrhau aseidiadau, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i gefnogi system hunan wella.

Mae tystiolaeth ryngwladol yn awgrymu, er mwyn i bob dysgwr gyrraedd ei lawn botensial, y dylai fod system asesu ac atebolrwydd gydlynol. Prif bwrpas asesu yw darparu gwybodaeth sy'n llywio penderfyniadau ynghylch sut orau i sicrhau cynnydd yn y modd y mae disgyblion yn dysgu.

Bellach mae mwy o ffocws ar ddefnyddio data mewn hunan aseidiadau ysgolion. Yn y system ddiwygiedig caiff ysgolion eu gwerthuso ar sail y gwahaniaeth a wnânt i gynydd pob disgybl.

Mae'r data a'r wybodaeth sydd ar gael i ysgolion i fesur y cynnydd hwn yn cynnwys: data diwedd cyfnod allweddol, data mynediad gwaelodlin, data cynnydd disgyblion dros amser, data gwerth ychwanegol rhwng y gwaelodlin a'r cyfnodau allweddol, data profion diagnostig darllen a rhifedd, data ymchwil-weithredu a phrofion penodol, yn ogystal â chanlyniadau arolygiadau ESTYN.

Tynnwyd ymaith ddata a gyfunwyd yn draddodiadol tuag i fyny (*aggregated upwards*) i bwrpas cymharu. Bellach nid yw meincnodi, cymharu â sefydliadau eraill, data profion darllen a rhifedd a gosod ysgolion ac Awdurdodau Lleol mewn trefn gynghrair yn dderbyniol nac yn bosibl. Ers y llynedd, yr unig ddata cymharol sydd ar gael i Awdurdodau Lleol yn y cyfnodau allweddol yma yw'r cyfartaleddau Cenedlaethol ar gyfer diwedd y cyfnodau allweddol hyn.

Hefyd, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg ddatganiad ar dargedau perfformiad ysgolion ym Mehefin 2019. Meddai:

'.....Rwyf am ei gwneud yn gwbl glir mai dim ond fel cyfrwng i ategu gwaith hunanwerthuso ysgolion y dylid defnyddio targedau, ac na ddylid eu cyfuno yn fesur perfformiad y bydd ysgolion yn atebol i awdurdodau lleol ar ei sail.'

Bydd y newidiadau diweddar hyn yn y gofynion ar gyfer adrodd ar asesiadau yn cryfhau cywirdeb asesu. Bydd yn gostwng lefelau chwyddedig a "chwarae'r gêm" ac yn sicrhau fod pob ysgol yn edrych yn agos ar bob dysgwr, nid dim ond y dysgwyr ffiniol sy'n dylanwadu ar a yw ysgol yn cyrraedd mesur cul neu beidio.

Bydd trefniadau cenedlaethol yn rhoi pwyslais newydd ar Asesu ar gyfer Dysgu fel rhan hanfodol ac annatod o ddysgu ac addysgu; mae'n gam arwyddocaol ymaith oddi wrth gasglu gwybodaeth am berfformiad pobl ifanc fesul ysgol am resymau atebolrwydd.

Ni fydd data asesiadau athrawon a data Profion Cenedlaethol Darllen a Rhifedd mwyach yn cael eu cyhoeddi ar lefel ysgol, awdurdod lleol a chonsortia. Mae hyn yn berthnasol i'r Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 ym mhob ysgol gynradd ac ysgol uwchradd a gynhelir.

Trefniadau a fydd yn parhau:

- Profion Cenedlaethol Darllen a Rhifedd ac Asesiadau Athrawon ar gyfer dysgwyr unigol; fodd bynnag ni chyhoeddir gwybodaeth genedlaethol ynghylch meincnodi ar lefel ysgol.
- Rhaid i benaethiaid ysgol adrodd ar berfformiad ysgol i rieni ac oedolion sy'n ddysgwyr ym mhob blwyddyn ysgol.
- Rhaid i Gyrrff Llywodraethol gynhyrchu adroddiadau blynyddol i rieni, llawlyfrau ysgol, cynlluniau datblygu ysgol a gosod targedau perfformiad ac absenoldeb.
- Bydd ysgolion, cyrrff llywodraethol ac awdurdodau lleol yn parhau i gael mynediad at eu data eu hunain (ynghyd â data lefel genedlaethol) i bwrpas hunan werthuso.
- Bydd Llywodraeth Cymru yn dal i gasglu data ar lefel dysgwyr unigol er mwyn sicrhau tryloywder ar lefel perfformiad cenedlaethol ac er mwyn hysbysu polisïau.

Trefniadau a fydd yn newid:

- Ni chyhoeddir gwybodaeth gymharol ynghylch asesiadau a phrofion athrawon, mewn perthynas ag ysgolion eraill o fewn awdurdod lleol neu "deulu o ysgolion".
- Ni fydd Llywodraeth Cymru mwyach yn cynhyrchu na chyhoeddi Adroddiadau Cymharu Ysgolion a Setiau Data Craidd Cymru Gyfan i ysgolion ac awdurdodau lleol mewn perthynas â data asesiadau athrawon.
- Nid yw gwefan Fy Ysgol Leol bellach yn cynnwys data asesiadau athrawon islaw'r lefel genedlaethol (ers 2018).

Canlyniadau Cyfnod Allweddol 4 2019

Cyflwynwyd mesurau interim newydd ar gyfer Cyfnod Allweddol 4 yn 2019 fel rhan o'r rhaglen o newidiadau sylweddol i addysg yng Nghymru.

Bydd y data cenedlaethol a gesglir ar gyfer ysgolion unigol yn seiliedig ar ganlyniadau'r ymgais gyntaf. Bydd y data a ddarperir yn rhanbarthol ar gyfer ysgolion unigol ac Awdurdodau Lleol hefyd yn seiliedig ar ganlyniadau'r ymgais gyntaf.

Mae'r Cyd-Gyngor Cymwysterau (JCQ) / Cyd-bwyllgor Addysg Cymru (CBAC) wedi bod yn cyhoeddi eu data a pharatoi datganiadau i'r wasg ar sail y "canlyniad gorau" a gafwyd gan ddysgwyr 16 oed yng nghyfresi mis Tachwedd a'r haf. Bydd gwahaniaeth rhwng y data "ymgais gyntaf" a'r data "canlyniad gorau".

Ac felly, ar draws sawl dangosydd, ni fydd modd cymharu ffigyrau 2019 gyda'r perfformiad blaenorol.

Mae'r tabl isod yn dangos y mesurau interim newydd a'r fethodoleg a ddefnyddir wrth fesur y canlyniadau. Mae hefyd yn dangos y gwahaniaethau allweddol rhwng y drefn newydd a blynnyddoedd a fu.

Measur Interim	Dull Mesur	Yr hyn sy'n wahanol i flynyddoedd cynharach a pham na ellir cymharu
Capio 9	Mae'r Sgôr Pwyntiau Capio 9 yn mesur cyfartaledd sgoriau'r dyfarniadau gorau i bob disgybl unigol o fewn y cohort, wedi'i gapio ar foliwm penodedig o gymwysterau TGAU neu gymwysterau cyfatebol. Rhaid i dri o'r naw slot ymwneud â dyfarniadau pynciau neu gymwysterau penodol er mwyn cyfrannu unrhyw bwyntiau tuag at y mesur. Mae'r slotiau hyn oll o faint un TGAU ac yn diffinio'r gofynion ar gyfer llythrennedd, rhifedd a gwyddoniaeth TGAU yn unig. Gall y radd TGAU orau mewn llenyddiaeth neu Gymraeg iaith gyntaf neu Saesneg gyfrannu tuag at y slot llythrennedd. Gall y radd TGAU orau yn y naill fathemateg neu'r llall, neu fathemateg–rhifedd gyfrannu at y slot rhifedd. Gall y radd TGAU orau mewn gwyddoniaeth gyfrannu at y slot gwyddoniaeth (ar hyn o bryd mae hyn wedi ei gyfyngu i ddyfarniadau yn swîd gwyddoniaeth TGAU Cyd-Bwyllgor Addysg Cymru sydd ar gael i rai sy'n astudio: bywydeg, cemeg, ffiseg, gwyddoniaeth (dyfarniad dwbl) gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad dwbl) a gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad sengl).	✓ Dim ond ymgais gyntaf y disgybl fydd yn cyfrif ✓ Canlyniadau Gwyddoniaeth CBAC yn unig

Atodiad 1

	Bydd y chwech cymhwyster sy'n weddill yn cynnwys perfformiad gorau'r disgybl mewn naill ai TGAU a/neu gymhwyster galwedigaethol cyfatebol.	
Y Mesur Llythrennedd	Mesur cyfartaledd sgoriau pob disgybl unigol yn y cohort, cymryd y radd orau a ddyfarnwyd i ddisgybl mewn unrhyw un o'r TGAU canlynol: llenyddiaeth neu Gymraeg iaith gyntaf neu Saesneg.	Mesur newydd yn 2019 – dim ond yr ymgais gyntaf fydd yn cyfrif, gyda llenyddiaeth hefyd yn cael ei dderbyn o fewn y mesur hwn.
Y Mesur Rhifedd	Mesur cyfartaledd sgoriau pob disgybl unigol yn y cohort, cymryd y radd orau mewn unrhyw un o'r TGAU canlynol a ddyfarnwyd i ddisgybl: y naill fathemateg neu'r llall, neu fathemateg–rhifedd.	Mesur newydd yn 2019 – dim ond yr ymgais gyntaf fydd yn cyfrif.
Y Mesur Gwyddoniaeth	Mesur cyfartaledd sgoriau pob disgybl unigol yn y cohort, cymryd y radd orau mewn TGAU gwyddoniaeth a ddyfarnwyd i ddisgybl (ar hyn o bryd mae hyn wedi ei gyfyngu i ddyfarniadau yn swît gwyddoniaeth TGAU Cyd-Bwyllgor Addysg Cymru sydd ar gael i rai sy'n astudio: bywydeg, cemeg, ffiseg, gwyddoniaeth (dyfarniad dwbl) gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad dwbl) a gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad sengl) – cafodd y rhain eu hadnabod fel rhai a all gyfrannu tuag at y mesurau gwyddoniaeth.	Mesur newydd yn 2019 – dim ond yr ymgais gyntaf fydd yn cyfrif.
Mesur Tystysgrif Her Sgiliau Bagloriaeth Cymru	Mesur cyfartaledd sgoriau dyfarniad Tystysgrif Her Sgiliau Bagloriaeth Cymru pob disgybl unigol yn y cohort, boed y dyfarniad Sylfaenol (Lefel 1) neu'r dyfarniad Cenedlaethol (Lefel 2).	Yn cael ei adrodd ar wahân fel prif ddangosydd am y tro cyntaf yn 2019.

Yn y cyswllt hwn, dylid dadansoddi'r data ar y lefel leol ac fel man cychwyn i gwestiynu blaenoriaethau lleol.

Er bod data 2019 ar gael ar hyn o bryd ynghylch perfformiad mesurau hanesyddol (L1, L2, L2+ a 5A*-A), mae cymharu â blynyddoedd blaenorol yn annilys oherwydd yr arfer o gyfrif yr ymgais gyntaf yn hytrach na'r canlyniad gorau.